

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	43480
Nom	Investigació en educació literària
Cicle	L
Crèdits ECTS	3.5
Curs acadèmic	2022 - 2023

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
2157 - M.U. en Investigació en Didàctiques Específiques 12-V.2	Facultat de Magisteri	1	Primer quadrimestre
3112 - Didàctiques Específiques	Escola de Doctorat	0	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
2157 - M.U. en Investigació en Didàctiques Específiques 12-V.2	6 - Investigació en educació literària	Optativa
3112 - Didàctiques Específiques	1 - Complementes de Formació	Optativa

Coordinació

Nom	Departament
BALLESTER ROCA, JOSEP	80 - Didàctica de la Llengua i la Literatura

RESUM

Aquesta assignatura està vinculada a l'assignatura de Metodologia en educació literària perquè formen part de la mateixa matèria del currículum. En general, Investigació en educació literària té com a objectiu principal donar a conèixer als investigadors en formació les principals línies d'investigació que s'estan desenvolupant en didàctica de la literatura amb la finalitat de proporcionar a l'estudiant el saber necessari per a iniciar un treball d'investigació tutelat. En la nostra assignatura les propostes d'investigació se centraran en processos, contextos i continguts.

En concret i, des de l'àmbit de la didàctica de la literatura, l'assignatura presta atenció especialment a l'educació literària en contextos multilingües i multiculturals, la literatura infantil i juvenil i l'educació intercultural, la literatura de tradició oral, el comentari de textos aplicat a l'ensenyament literari, la literatura, el cinema i els mitjans audiovisuals i l'anàlisi crítica i ideologia en el discurs literari, entre d'altres.

L'assignatura oferirà també el coneixement i l'ús avançat de les diferents bases de dades i revistes d'àmbit internacional especialitzades en la investigació en Didàctica la Literatura i l'estudi crític de publicacions sobre investigacions actuals en Didàctica de la Literatura.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Els coneixements previs necessaris són els propis d'un titulat en àrees com ara la filologia, les ciències de la comunicació o les humanitats, amb atenció especial a la competència literària, lingüística i comunicativa que qualsevol especialista de l'àrea de llengua i literatura ha de posseir.

COMPETÈNCIES

2157 - M.U. en Investigació en Didàctiques Específiques 12-V.2

- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seua capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants siguen capaços d'integrar coneixements i afrontar la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Que els estudiants sàpiguen comunicar les conclusions (i els coneixements i les raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
- Que els estudiants posseïsquen les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.
- Dissenyar i desenvolupar una investigació, d'abast ajustat a les limitacions temporals de la formació, a fi de posar en joc de forma cohesionada i coherent, totes les competències investigadores desenvolupades en altres mòduls.

- Utilitzar les referències bibliogràfiques adequades que siguin antecedents científics pertinents de la investigació plantejada.
- Posseir i comprendre coneixements que aportin una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i / o aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
- Desenvolupar una investigació de qualitat en el camp científic de la pròpia Didàctica Específica utilitzant les metodologies, tècniques i procediments propis d'esta disciplina.
- Integrar en la pròpia investigació els valors ètics i de responsabilitat associats amb les tasques d'investigació.
- Crear espais d'investigació i aprenentatge, posant una atenció especial en l'equitat, l'educació emocional i en valors, la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones, la formació ciutadana i el respecte dels drets humans que faciliten la vida en societat, la presa de decisions i la construcció d'un futur sostenible.
- Avaluar els problemes actuals d'investigació sobre l'ensenyança o l'aprenentatge en els camps del saber característics de la pròpia Didàctica Específica.
- Sintetitzar aspectes històrics, epistemològics i ontològics associats amb el sorgiment i l'evolució de la investigació en la pròpia Didàctica Específica.
- Sintetitzar problemes d'investigació rellevants sobre aprenentatge o ensenyança en les disciplines pertanyents a la pròpia Didàctica Específica.
- Valorar la importància social de la investigació en la pròpia Didàctica Específica i la necessitat d'aplicar els resultats de la investigació per a millorar la qualitat de l'educació i fer-la arribar a tots els ciutadans.
- Buscar i sintetitzar informació sobre resultats d'investigació -en repertoris bibliogràfics, materials, virtuals, etc.- útils per a fonamentar un nou projecte d'investigació.
- Analitzar críticament, des de l'òptica de la investigació en la pròpia Didàctica Específica, l'exercici de la docència, de les bones pràctiques i de l'orientació utilitzant indicadors de qualitat.
- Desenvolupar i aplicar propostes docents innovadores en l'àmbit de l'especialització en cada didàctica específica.
- Comprendre i aplicar procediments especialitzats d'investigació en la pròpia Didàctica Específica.
- Analitzar els instruments i mètodes actuals emprats en la investigació didàctica per a elaborar unitats didàctiques d'innovació i investigació en l'aula.
- Identificar, analitzar i avaluar publicacions d'investigació nacionals o internacionals de la pròpia Didàctica Específica.

RESULTATS DE L'APRENENTATGE

L'assignatura Investigació en educació literària pretén proporcionar als estudiants les bases epistemològiques i didàctiques fonamentals per a poder abordar la lectura i anàlisi de publicacions científiques de l'especialitat. S'espera que els estudiants d'aquesta assignatura hagen aconseguit en finalitzar el curs:

- Conèixer les principals línies i temes d'investigació en desenvolupament en Didàctica de la Literatura, i familiaritzar-se amb els principals grups d'investigació i autors/as de treballs.
- Conèixer i utilitzar amb solvència les principals bases de dades, revistes i altres fonts d'informació internacionals sobre investigació en Didàctica de la Literatura, i saber buscar i trobar informació concreta en elles.

- Conèixer i utilitzar recursos electrònics per a la recuperació d'informació científica.

- Conèixer el desenvolupament i actualitzar el coneixement sobre ciències bàsiques i afins a les investigacions en la Literatura.

- Aprofundir en els aspectes conceptuals, metodològics, procedimentals, interpretatius i crítics de Didàctica de la Literatura, a través de l'estudi sistemàtic de treballs d'investigació recents, especialitzats en cada temàtica d'interès i de la participació en fòrums científics d'àmbit internacional.

- Confeccionar informes científics sobre un conjunt de treballs d'investigació entorn d'un tema, amb la finalitat de conèixer i de donar a conèixer l'estat de la qüestió en una línia d'investigació concreta en Didàctica de la Literatura.

- Saber plantejar de forma adequada preguntes d'investigació noves i justificar, amb criteris científics, la rellevància i interès de les mateixes en Didàctica de la Literatura.

- Manejar criteris experts reconeguts en Didàctica de la Literatura per a valorar i jutjar la qualitat d'investigacions i de publicacions o exposicions d'investigació pròpies o alienes.

- Transferir i aplicar els avanços en el coneixement a la solució de problemes relacionats amb l'educació literària en diferents contextos, amb especial atenció als contextos multilingües i multiculturals.

- Presentar les pròpies investigacions de manera rigorosa i adequada al context o mitjà de comunicació de la presentació (publicació científica o divulgativa, congrés, curs d'actualització de professors, etc.) respectant els criteris de qualitat i validesa.

- Aplicar els criteris de rigor científic, validesa i fiabilitat metodològica a una investigació pròpia per a assegurar la seva pertinència, rellevància, interès científic, qualitat metodològica i coherència en les conclusions.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. La investigació centrada en processos

- 1.1. Formació i adquisició de la competència literària
- 1.2. La lectura literària com a habilitat d'integració de saber i desenvolupament personal
- 1.3. Creació de l'hàbit lector i de la producció literària

2. La investigació centrada en contextos

- 2.1. Aplicació didàctica de la literatura comparada en un context multicultural
- 2.2. Literatura i identitat: patrimoni i educació

3. La investigació centrada en continguts

- 3.1. La Integració i l'adaptació de les teories literàries en l'ensenyament de la literatura
- 3.2. El cànon literari
- 3.3 La literatura infantil i juvenil i l'ensenyament

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	21,00	100
Assistència a esdeveniments i activitats externes	5,00	0
Elaboració de treballs en grup	10,00	0
Elaboració de treballs individuals	10,00	0
Estudi i treball autònom	10,00	0
Lectures de material complementari	10,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	5,00	0
Preparació de classes de teoria	5,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	5,00	0
Resolució de casos pràctics	6,50	0
TOTAL	87,50	

METODOLOGIA DOCENT

S'aplicaran diverses metodologies d'ensenyament i de treball dels estudiants, depenent del tipus d'activitat que s'haja de realitzar:

- classes presencials teoricopràctiques en què es treballaran els continguts de les assignatures i es debateran i realitzaran activitats que empren diferents recursos docents.
- treballs en grup que tenen com a finalitat promoure l'aprenentatge cooperatiu i reforçar l'individual. La defensa dels treballs pot ser individual o col·lectiva i es podrà exposar davant el grup complet o en grups reduïts.
- treball tutelat o autònom, individual o en grups per a la realització de projectes, elaboració de materials, recerca, d'informació, etc.
- reunions individuals amb el professor tutor per a fer un seguiment del progrés de l'estudiant (durant les hores de tutoria).

AVALUACIÓ

Avaluació conjunta de les matèries 43479. Metodologia de l'educació literària i 43480 Investigació en educació literària

70%: Corresponent a l'avaluació del treball escrit conjunt de les dues matèries per part de tot el professorat.

30%: Avaluació de la participació i de les tasques concretes d'aula proposades per cada professor (20%) més l'avaluació de l'exposició oral del treball d'investigació davant el conjunt del professorat de les dues matèries (10%).

Proposta de treball d'investigació i metodologia en educació literària

Com a instrument d'avaluació per a les assignatures 43480 i 43479 Investigació i metodologia en educació literària caldrà elaborar una proposta d'investigació, seguint les indicacions següents.

Objectiu: Elaboració d'un projecte d'investigació relacionat amb qualsevol dels continguts exposats, que supose una reflexió crítica i suggerent d'un esbós d'una recerca sobre un aspecte relacionat amb l'educació literària.

Característiques: El projecte d'investigació podrà emprar qualsevol metodologia i estar enfocat a un àmbit educatiu concret. El treball haurà de contenir indicacions sobre els aspectes següents:

1. Problema o situació a investigar.
2. Estat de la qüestió del tema.
3. Marc teòric.
4. Objectius.
5. Metodologia
5.1. Metodologia investigació
5.2. Recursos i propostes didàctics
6. Pla de treball detallat.
7. Bibliografia consultada.
8. Annexos
Extensió: Màxim 30 fulls. S'han d'utilitzar un mínim de 10 referències bibliogràfiques.

Criteris d'avaluació: S'hi valorarà l'originalitat del plantejament, l'adequació de la proposta als objectius plantejats, la claredat i concisió expositives, la correcció i precisió lingüístiques i la presentació formal. Aquesta proposta valdrà el 70% de la qualificació de les dues assignatures d'Investigació i Metodologia en Educació Literària. El 30% restant s'avaluarà a partir de les activitats a l'aula establertes pels professors del bloc. Data màxima de lliurament: 20 d'abril de 2019 (Moodle, assignatura 43480- Investigació en Educació Literària). Per a superar el bloc de totes dues assignatures s'haurà d'aprovar el treball individual i la totalitat de les tasques d'aula.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- BADIA, Mònica - LLADÓ, Cecília (2013) Els àlbums i els llibres il·lustrats: una descoberta, diverses veus, Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament.
- BALLESTER, Josep - IBARRA, Noelia (2009) La enseñanza de la literatura y el pluralismo metodológico, *Ocnos: Revista de Estudios sobre Lectura*, 5, pp. 25-36.
- BALLESTER, Josep - IBARRA, Noelia (2015) La formación lectora y literaria en contextos multiculturales. Una perspectiva educativa e inclusiva, *Teoría de la educación. Revista*

- interuniversitaria, 27, 2, pp. 161-183.
- BALLESTER, Josep - IBARRA, Noelia (2016). La educación lectora, literaria y el libro en la era digital. Revista chilena de literatura, 94, 147-171.
- BALLESTER-ROCA, J. e IBARRA-RIUS, N. (Coords.) (2020). Entre la lectura, la escritura y la educación. Paradigmas de investigación en Didáctica de la Literatura y de la Lengua. Madrid. Narcea.
- BALLESTER, Josep (1999) L'educació literària, València: Universitat de València. 1ª edició.
- BALLESTER, Josep (2015) La formación lectora y literaria, Barcelona: Graó.
- BALLESTER, Josep (ed.) (2011) Sobre l'horrible perill de la lectura, Catarroja: Perifèric.
- BALLESTER, Josep.; IBARRA, Noelia. (2008): Literatura comparada y educación: una aproximación crítica, Lenguaje y Textos, 28, 11-19.
- BATALLER Alexandre, HERNÁNDEZ, Héctor i MARTÍN, Antonio (eds.) (2017). Festa popular, territori i educació. València: Universitat de València.
- BATALLER CALDERON, Josep (1999) Les rondalles valencianes, Gandia: CEIC Alfons el Vell.
 - BATALLER, Alexandre - COLL, Margarida (ed.) (2014) Literatura oral i educació: simbiosi i complicitats, Barcelona: Societat catalana de llengua i literatura, Grup d'estudis etnopoètics; L'Alguer: Arxiu de tradicions de l'Alguer.
 - BATALLER, Alexandre (2014) "Per una didàctica de la llengua i la literatura vinculada al territori",
 - BATALLER, A. H. GASSÓ, H., Un amor, uns carrers. Cap a una didàctica de les geografies literàries, pp. 13-21.
 - BATALLER, Alexandre (2016) "Hipersensibilidad femenina, relato folklórico y literatura infantil: 'La princesa y el guisante' (ATU 704)", *Miríada Hispánica* 13, 99-114.
 - BATALLER, Alexandre (2016) En torno al canon escolar de cuentos populares. Rondalles y leyendas en materiales didácticos para la enseñanza del valenciano, CAÑAMARES, C. LUJÁN. A. L. SÁNCHEZ. C. (eds.) *Odres nuevos: retos y futuro de la Literatura Popular Infantil*, Cuenca: Ediciones de la Universidad de Castilla La Mancha, pp. 477-488.
 - BATALLER, Alexandre (2017) "Poesía oral improvisada: revifalla de la glosa, diàleg intercultural i transposició didàctica", En Espinós, J. i Picó, L. (eds). *Literatura catalana contemporània: memòria, traducció i noves tecnologies*, Barcelona-Alacant: Institut d'Estudis Catalans - Universitat d'Alacant
 - BELTRÁN, Rafael (2007) Rondalles populars valencianes: antologia, catàleg i estudi dins la tradició del folklore universal, València: PUV.
 - BISHOP, M. F.; BELHADJIN, A. (ed.) (2015) Les patrimoines littéraires à l'école. Tensions et débats actuels., París: Honoré Champion.
 - BORDONS, Glòria (2004) Les aportacions de la teoria de la literatura a l'ensenyament, BORDONS, G.
 - DÍAZ-PLAJA, A. (coord.) (2004) Ensenyar literatura a secundària: formant lectors crítics, motivats i cultes, Barcelona: Graó, pp. 7-9.
 - CAMPS, Anna (ed.) (2012): "Intervenció, innovació i investigació. Una relació necessària per a les didàctiques", *Lenguaje y textos*, 35, 107-114.
 - CERRILLO, Pedro (2007): *Literatura Infantil y Juvenil y educación literaria*, Barcelona: Octaedro.
 - CERRILLO, Pedro C. (2013) *LIJ: literatura mayor de edad*, Cuenca: Ediciones de la Universidad de Castilla-La Mancha.
 - CERVERA, Juan (1991) *Teoría de la literatura infantil*, Bilbao: Mensajero.
 - CHAMBERS, Aidan (2007) *Dime. Los niños, la lectura y la conversación*, Mèxic: Fondo de Cultura Económica.
 - COLOMER, Teresa (1995) La adquisición de la competencia literaria, *Textos de didáctica de la Lengua y la Literatura*, 4, pp. 8-21.
 - COLOMER, Teresa (1996) *La didáctica de la Literatura: temas y líneas de investigación e innovación*,

- LOMAS, Carlos (coord.) (1996) La educación lingüística y literaria en la enseñanza secundaria, Barcelona: Horsori. Universitat de Barcelona, Institut de Ciències de l'Educació, pp. 123-142.
- COLOMER, Teresa (1998) La formació del lector literari, Barcelona: Barcanova.
- COLOMER, Teresa (1999) Introducció a la literatura infantil y juvenil, Madrid: Síntesis.
- DE AMO, José Manuel (2003): Literatura infantil. Claves para la formación de la competencia literaria, Màlaga: Aljibe.
- DE AMO, José Manuel (2005) El papel del álbum en el desarrollo del intertexto lector, Campo abierto: Revista de educación, 28, pp. 61-80.
- DUFAYS, Jean-Louis - GEMENNE, Louis - LEDUR, Dominique (2005) Pour une lecture littéraire: Histoire, théories, pistes pour la classe, Bruxelles: De Boeck Supérieur.
- DURAN, Teresa (2000) Hay que ver! Una aproximación al álbum ilustrado, Salamanca: Fundación. Germán Sánchez Rupiérrez.
- DURAN, Teresa (2002) Leer antes de leer, Madrid: Anaya.
- DURAN, Teresa (2007) Àlbums i altres lectures. Anàlisi dels llibres per a infants. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat.
- ESPAS ESCRITS (ed.) (2011): Literatura, territori i identitat: la gestió del patrimoni literari a debat, Curbet: Girona.
- FGSR/IDEA (2005): Las bibliotecas escolares en España. Análisis y recomendaciones. Madrid: FGSR.
- GARRALÓN, Ana (2013) Leer y saber: los libros informativos para niños, Madrid: Tarambana Libros.
- IBARRA, Noelia - BALLESTER, Josep (2010) La educación literaria e intercultural en la construcción de la ciudadanía, Aula de Innovación Educativa, 197, pp. 9-12.
- IBARRA, Noelia - BALLESTER, Josep (2015) Còmics interculturals, educació literaria y productos políticamente correctos, Tonos digital: Revista electrónica de estudios filológicos, 28, pp. 1-23.
- JEAN, Georges (1988) El poder de los cuentos, Barcelona: Pirene.
- JEAN, Georges (1996) La poesía en la escuela. Hacia una escuela de la poesía, Madrid: Ed. de la Torre.
- JOVER, Guadalupe (2007) Un món per llegir. Educació, adolescents i literatura, Barcelona: Rosa Sensat.
- LLUCH, Gemma - ZAYAS, Felipe (2015) Leer en el centro escolar: el plan de lectura, Barcelona: Octaedro.
- LLUCH, Gemma (2003): Análisis de narrativas infantiles y juveniles, Cuenca: Universidad de Castilla-La Mancha.
- LLUCH, Gemma (2012) La lectura al centre: llegir (i escriure) llibres, pantalles i documents en el Pla de Lectura de Centre, Alzira: Bromera.
- LÓPEZ VALERO, A. (2000): Repensando la competencia literaria: hacia una orientación axiológica, Puertas a la lectura, 9/10, 89-94.
- MENDOZA, Antonio (1994) Literatura comparada e intertextualidad, Madrid: La Muralla.
- MENDOZA, Antonio (1998) Tú, lector: aspectos de la interacción texto-lector en el proceso de lectura, Barcelona: Octaedro.
- MENDOZA, Antonio (2003) El canon formativo y la educación lecto-literaria, MENDOZA, Antonio (coord.) (2003) Didáctica de la Lengua y la Literatura, Madrid: Pearson Educación, pp. 349-378.
- MOROTE, Pascuala (2010) Aproximación a la literatura oral, Catarroja: Perifèric.
- MOTOS, Tomás - NAVARRO, Antoni (2003) El paper de la dramatització en el currículum, Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura, 29, pp. 10-28.
- MOTOS, Tomás (2015) Teatro aplicado: teatro del oprimido, teatro playback, dramaterapia, Barcelona:

Octaedro.

- ORIOL, Carme - PUJOL, Josep M. (2003) Índex tipològic de la rondalla catalana, Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura.
- ORIOL, Carme (2002) Introducció a l'etnopoètica: teoria i formes del folklore en la cultura catalana, Valls: Cossetània.
- PAGÈS, Vicenç (2006) De Robinson Crusoe a Peter Pan: un cànon de literatura juvenil, Barcelona: Proa.
- PELEGRÍN, Ana (1984) La aventura de oír cuentos y memorias de narración oral, Madrid: Cincel.
- PETIT, Michèle (1999) Nuevos acercamientos a los jóvenes y la lectura, Mèxic: Fondo de Cultura Económica.
- PETIT, Michèle (2009) El arte de la lectura en tiempos de crisis. Mèxic: Océano Travesía.
- REIS, C. (1997): Lectura literaria y didáctica de la literatura. Confrontaciones y articulaciones. Didáctica de la lengua y la literatura para una sociedad plurilingüe del siglo XXI, Barcelona: Universitat de Barcelona, 113-118.
- ROSENBLATT, Louise M. (1978) The Reader, the Text and the Poem: The Transaccional Theory of the Literary Work, Carbondale: Southern Illinois University Press.
- SANJUÁN, Marta (2013) La dimensión emocional en la educación literaria, Saragossa: Prensas de la Universidad de Zaragoza.
- SILVA-DÍAZ, María Cecilia (2008) Entre el text i la imatge: els àlbums il·lustrats i altres tipus de llibres, COLOMER, T. (coord.) Lectures adolescents. Barcelona: Graó, pp. 149-165.
- VALRIU, Caterina (2010) Imaginari compartit; Estudis sobre literatura infantil i juvenil. Barcelona: Publicacions de IAbadia de Montserrat.